

Bohu? Oni chtějí vykládat naše Písmo a my bychom jejich Písmo vykládat neměli? A tak nechme Písmo na obou stranách bez výkladů, jak to my činíme, a jednoduše vyznávejme, že je jediný Bůh, avšak uvnitř Božstva je více než jeden, neboť obojí otevřeně učí Písmo. Avšak pro tentokrát to stačí.

Na závěr přidejme k ostatním třem vyznáním ještě také Nicejské vyznání víry neboli Symbolum z Niceje, které bylo také sestaveno proti ariánům jako Athanasiovo symbolum a které každou neděli zpíváme při bohoslužbách:

Nicejské vyznání:

Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, všeho viditelného i neviditelného. Věřím v jednoho Pána, Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího, který se zrodil z Otce přede všemi věky: Bůh z Boha, světlo ze světla, pravý Bůh z pravého Boha, zrozený, ne stvořený, jedné podstaty s Otcem, skrze něhož všechno je stvořeno. On pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil z nebe, skrze Ducha svatého přijal tělo z Marie Panny a stal se člověkem. Byl za nás ukřižován za dnů Pontia Piláta, byl umučen a pohřben. Třetího dne vstal z mrtvých podle Písma, vstoupil do nebe, sedí po pravici Otce a znovu přijde ve slávě soudit živé i mrtvé, a jeho království bude bez konce. Věřím v Ducha svatého, Pána a dárce života, který z Otce i Syna vychází, s Otcem i Synem je zároveň uctíván a oslavován a mluvil ústy proroků.

Věřím v jednu, svatou, křesťanskou²⁸, apoštolskou církev. Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů a očekávám vzkříšení mrtvých a život budoucího věku. Amen.

Z Nového zákona tentokrát nebudu nic uvádět. Neboť v něm je vše o Svaté Božské Trojnosti neboli Trojici jasně a mocně doloženo, co ve Starém zákoně není tak jednoznačně zdůrazněno, přesto však dostatečně mocně ukázáno.

28/ Zde M. Luther poznamenal: „Katholikos“ nelze přeložit lépe než „křesťanská“, jak se to dosud činí. To znamená: kde jsou ve světě křesťané. Proti tomu se pohoršuje papež, který by chtěl, aby jen jeho dvůr nesl jméno křesťanské církve, v tom ale lže, jako jeho bůžek, ďábel.

Že je třeba se vyhýbat lidskému učení

Spis o potřebnosti Božího a škodlivosti lidského učení má dvě části. V první Luther na konkrétních citátech z Písma dokládá svou zásadní tezi, že křesťan se má držet jen a pouze Božího slova, a vyhýbat se lidským přídavkům. Tato část s jasným kritickým hrotem vůči „papežské“ katolické církvi vznikla za jeho pobytu na hradu Wartburg na jaře 1522. Druhá část, v níž Luther vyvrací některé námitky svých odpůrců proti „Sola Scriptura“, dokladané rovněž Písmem, vznikla na podzim téhož roku. Obě části jsou tradičně vydávány pod společným názvem jako jeden spis.

WA 10, II, 73-92: Von Menschenlehre zu meiden

Ve jménu Ježíše. Všem, kdo tuto knížečku čtou nebo slyší, tomu nechtě Bůh dá milost a porozumění. Amen.

Já, Martin Luther, jsem tuto krátkou knížečku nechal vydat k potěšení a záchraně ubohých svědomí, která jsou uvězněna v kláštorech či kapitulách skrze lidské zákony, aby se mohla vyzbrojit a posílit Božím slovem tak, aby obstála ve smrtelné tísní a dalších nesnázích. Vedle toho však dávám na vědomost oněm opovážlivým, neřádným osobám, které zakládají své křesťanství na tom, že jedí vejce, maso i mléko, nechodí ke zpovědi, schvalují obrazoborectví atd., že jim tímto spiskem posloužit nechci. Neboť na ně pohlížím jako na ostudné jedince, kteří znečistili válečné ležení Izraelců, ačkoliv všemu lidu bylo přikázáno, aby v případě potřeby šli za tábor a tam svou potřebu zahrabali do důlku v zemi.¹ A tak i my musíme v našem hnízdě trpět takovou nečistou sběř, dokud je Bůh nenaučí lepším návykům.

Rád bych kázal křesťanskou svobodu jen ubohým, vězněným, pokorným svědomím, abych těm ubohým dětem, jeptiškám a mni- chům, kteří by rádi ven, dokázal poučit svědomí o tom, jak se s Boží

1/ Srov. Dt 23,13-14

pomocí a bezpečně dostanou ven a jak mají rádně a křesťansky užívat nabyté svobody. Bůh nechť k tomu dá svou milost. Amen.

Že je třeba vyhýbat se lidským učením, důvody z Písma.

První důvod: Mojžíš říká v Deuteronomiu, tj. v páté knize, ve čtvrté kapitole:

„K tomu, co vám prikazuji, nic nepřidáte a nic z toho neuberete.“²

Někdo však namítne, že Mojžíš mluví výhradně o svém slovu, protože vedle Mojžíše máme přeci ještě mnoho knih proroků a celý Nový zákon. Odpověď: Tím se ale nic nepřidává, nýbrž v těchto dalších knihách stojí totéž, co v knihách Mojžíšových. Další knihy totiž nedělají nic jiného než že ukazují příklady, jak se zachovává nebo nezachovává Mojžíšovo slovo. A popisují je pomocí jiných slov a příběhů. To všechno je však jedno a totéž učení a tentýž smysl. A zde je třeba se ohradit proti těm, kdo ukazují v jiných než Mojžíšových knihách na slova, která nelze najít již předtím v knihách Mojžíšových. Je totiž nepochybné, že celé Písmo směřuje výhradně ke Kristu. Kristus přeci říká, Jan 5: „Vždyť Mojžíš psal o mně.“³ Proto v knihách Mojžíšových je všechno podobně, jako v hlavní knize a v ostatních knihách.

Druhý důvod je u Izajáše, 29. kapitola, a náš Pán to uvádí v Matoušově evangeliu 15:

„Lid tento ctí mě rty, ale srdce jejich je daleko ode mne; marně mě uctívají, neboť učí naukám, jež jsou jen příkazy lidskými.“⁴

Všimni si slova Kristova, že je to marná služba, sloužit Bohu podle lidských učením, neboť Kristus není ani opilec ani hlupák. A na jeho slovech je třeba všechno stavět, to platí pro všechny anděly i veškeré stvoření.

2/Dt 4,2

3/Srov. J 5,46

4/Mt 15,8 srov. Iz 29,13

Třetí důvod je týž Kristus v téže kapitole Matoušova evangelia: „Člověka neznečišťuje to, co vchází do úst, nýbrž člověka znečišťuje to, co z úst vychází.“⁵

Tento výrok a soud je třeba důkladně pochopit, protože je mocný a s velkou silou sráží veškeré nauky, návyky a život ve vztahu k jídlu a osvobozuje všechna svědomí ode všech zákonů o jídle a pití. A tak je možné jíst mléko, máslo, vejce, sýry, maso kterýkoliv den, ať je to neděle nebo pátek, postní doba nebo advent. A nikdo nemusí kvůli tomu odvádět máselnou daň ani získávat odpustky. Neboť to slovo platí a neselhává: to, co vchází do úst, člověka neznečišťuje.

Z toho vyplývá za prvé, že je vylhané, co se říká, že prý svatý Petr ustanovil postní dny a že je církevním příkázáním pod hrozbou smrtelného hříchu nejíst v postní době vejce, máslo, mléko ani maso. Avšak svatý Petr ani církev nestanoví ani neučí nic proti Kristu. A pokud by to i udělali, nesmíme je v tom následovat. Neříkám, že je zlé tohle dodržovat. Ale je zlé dělat nutnost a příkázání z toho, co je ve skutečnosti svobodné, a vydávat za hřích a nečistotu to, o čem Kristus sám říká, že to není hřích a člověka to neznečišťuje.

Za druhé z toho vyplývá, že je ryze ďábelským kouskem, když papež prodává odpustky a dává svolení, aby někdo směl jíst máslo, maso atd., když to Kristus již dávno předtím ve svém výroku osvobodil a dovolil.

Za třetí je také omylem a lží, že se vydává za příkázání církve pod hrozbou hříchu nutnost držet sváteční a kající půst a postit se v předvečer svátků apoštolů a svatých, neboť to všechno je v rozporu s oním Kristovým slovem: to, co vchází do úst, člověka neznečišťuje. Takže veškeré půsty mají být provždy ponechány na svobodné vůli každého, bez ohledu na dny a jídla.

Za čtvrté jsou v rozporu s Kristem řády sv. Benedikta a Bernarda a kartuziáni a všichni ostatní, kteří se vyhýbají masu a podobnému na základě nutnosti a příkázání, jako by to byl hřích. Svým počínáním totiž nedělají nic jiného než že mluví v přímém rozporu s Kristem,

5/Srov. Mt 15,11

když říkají: to, co vchází do úst, člověka znečišťuje. A tak v jejich očích musí být Kristus lhář, když říká: to, co vchází do úst, člověka neznečišťuje.

Zde vidíš, že tento jediný Kristův výrok mocně odsuzuje všechny řády a duchovní stav. Jestliže člověka neznečišťuje to, co vchází do jeho úst, čím méně znečišťuje to, co se dává na tělo? Ať už je to kutna, kabát, košile, kalhoty, boty, plášť, ať je šedivý, žlutý, modrý, červený, bílý či pestrý, jak se komu líbí; a totéž platí i o místech, jako jsou kostely či mnišské cely, dům či komora.

Z toho vyplývá, že ten, kdo považuje za hřích, aby mnich chodil v něčem jiném než ve svém řádovém oděvu, a nechce to ponechat na vlastním uvážení, ten opět dělá z Krista lháře, když dělá hřích z toho, co Kristus prohlásil za čisté, a říká ano tam, kde Kristus řekl ne. Za co jiného mohou lidé takové mnichy považovat, když přímo do očí Kristu říkají: lžeš, to je hřích, o čem ty říkáš, že to hřích není.

Nepomůže vyzvedávat svatého Bernarda, Řehoře, Františka a další svaté. Je třeba poslouchat Krista, co on říká. Jeho jediného prohlásil Otec za učitele na hoře Tábor, když řekl, v Matoušově 17. kapitole: „To je můj milovaný Syn, kterého jsem si vyvolil; toho poslouvejte.“⁶ Neřekl: poslouvejte Bernarda, Řehoře atd., nýbrž: toho poslouvejte, jeho, mého milovaného Syna. Kdo ví, jak dalece v tomhle všichni svatí hřešili nebo konali správně? Snad to nedodržovali jako nutnost a přikázání. Jestliže však to dodržovali jako nutnost a přikázání, pak se mýlili a nesmíme je následovat a Krista opouštět.

To všechno se potvrzuje tím, co Kristus vyvozuje na tomtéž místě, Matouš 15: „To však, co z úst vychází, jde ze srdce, a to člověka znečišťuje. Neboť ze srdce vycházejí špatné myšlenky, vraždy, cizoložství, smilství, loupeže, křivá svědectví, urážky“ atd.⁷ Takové věci člověka znečišťují.

Zde se ptáme: jestliže je hříšné a nečisté pouze to, co vychází ze srdce, jak tady Kristus mocně vysvětluje a dokládá, jak může znečiš-

6/Mt 17,5
7/Mt 15,18-19

ťovat máslo, mléko, vejce, sýr, které nevycházejí z úst ani ze srdce, nýbrž z břicha krav a slepic? Kdo kdy viděl maso, tonsuru, mnišskou kutnu, klášter či žíněnou košili, že by vycházely z úst? Jedině by musela zhřešit ta kráva, která dává mléko a máslo a rodí telata.

Proto tady jde nejen o rouhání se Bohu, lži a podvody, ale také o řádné bláznovství a hloupost se všemi těmi mnišskými a lidskými zákony o pokrmech, oblečení a místech a veškerých vnějších věcech. Je pravda, že někdo může mít zvrhlou chuť na zbytečné jídlo a oblečení, ale to vychází ze srdce a může se stejně týkat ryb jako masa, šedivého šátku jako rudého sametu. Suma sumárum, Kristus nelže, když říká: „Člověka neznečišťuje to, co vchází do úst, nýbrž člověka znečišťuje to, co z úst vychází.“ Jestliže však je pravda, že není hříšné ani nečisté, když se nebudeme řídit lidským přikázáním, pak také naopak platí, že není ani čisté ani záslužné, jestliže to zachováváme a konáme. Právě a jediné čistota a zásluha jsou totiž tím, co se staví proti hříchu a nečistotě. Proto na veškerém mnišském životě není ani nic čistého, ani záslužného. To také míní Kristus Pán, když říká, Matouš 15: „Marně mě uctívají, neboť učí naukám, jež jsou jen příkazy lidskými.“⁸ Proč marně? Protože nezachování takového lidského příkazu není žádný hřích, a jeho zachování není žádná zásluha, nýbrž obojí je ponecháno volně. Proto sami sebe klamou, když si získávají zásluhy, kde žádná není, a když se bojí hříchů, kde žádný není. Jak říká 14. žalm: třesou se strachem, kde strachu není.⁹

Čtvrtý důvod je u svatého Pavla v první epištole Timoteovi, čtvrtá kapitola:

„Duch výslovně praví, že v posledních dobách někteří odpadnou od víry a přidrží se těch, kteří svádějí démonskými naukami, jsou pokrytci, lháři a mají vypálen cejch na vlastním svědomí. Zakazují lidem ženit se a jíst pokrmy, které Bůh stvořil, aby je s děkováním požívali ti, kdo věří a kdo poznali pravdu. Neboť všechno, co Bůh stvořil, je dobré a nemá se zavrhovat nic, co se přijímá s díkyvdá-

8/Mt 15,9
9/Srov. Ž 14,5

ním. Vždyť je to posvěceno Božím slovem a modlitbou. Toto bratřím zdůrazňuj a budeš dobrým služebníkem Krista Ježíše, vychovaným slovy víry a pravého učení, které sis osvojil. Bezbožné a babské báje odmítej. Cvič se ve zbožnosti.¹⁰

Jaké blesky a hromy metá tahle řeč na veškeré lidské skutky, nauky a řády! Za prvé, když se chlubí, že jejich záležitosti pocházejí od papeže a svatých otců. Jak to bude soudit Kristus? Zdalipak neřekne: Pavel, můj apoštol, je mým vyvoleným nástrojem, jak píše Lukáš v deváté kapitole Skutků apoštolských: proč jste jeho slovo nenechali platit více než slovo papeže a otců, u nichž jste nevěděli, čím nástrojem jsou?¹¹ Jak potom obstojí?

Za druhé se jich ptáme, zda máslo, vejce, maso, mléko a veškeré pokrmy, kterým se vyhýbají v postní dny a v řádech, nejsou stvořeny Bohem a nepatří k dobrému Božímu stvoření? Nuže, z toho je jisté, že právě o nich říká Pavel, že zakazují pokrmy, které Bůh stvořil, aby je věřící užívali; a navíc také zakazují lidem se ženit. Takže se nemožou z toho vykrotit, že tento výrok míní a zasahuje právě je! Podívejme se nyní, jak o nich Pavel smýšlí a jak je kárá. Především odpadli od víry, jelikož není možné, že by prováděli takové nauky a skutky, kdyby si nemysleli, že tím dosáhnou zbožnosti a spásy. Takový blud je však jistým znamením toho, že odpadli od víry. Jedině víra totiž může vést k tomu, čeho se oni pokoušejí dosáhnout svými skutky, jak již bylo mnohokrát řečeno.

Za druhé se přidržují klamavých duchů. Zde nejde o lidi, kteří se mýlí, nýbrž o klamavé duchy, to jsou ti, kdo předstírají duchovní věci a dávají si říkat duchovní, jako by vycházeli z Ducha a byli v něm zakotveni. Jelikož však jsou bez víry, je nemožné, že by se nemýlili v duchovních věcech. Tak jedno pěkně navazuje na druhé: odpadnout od víry a následovat klamavé duchy.

Za třetí jejich učení označuje jako démonské nauky, to také musí následovat tam, kde schází víra a pravý duch, tam ďábel nastrčí jed-

10/1 Tm 4,1-7
11/Srov. Sk 9,15

noho ze svých klamavých démonů a svádí je krásně zbarvenými naukami i skutky, takže si pomyslí, že jsou vskutku duchovní. Jelikož však takové učení nepramení z Písma, nemůže vycházet od nikoho jiného než od ďábla.

Za čtvrté jsou to lháři, kteří falešně mluví a často násilně přizpůsobují i svaté Písmo a slova otců svému učení, jak u nich můžeme denně pozorovat. To je ale falešné a prolhané, proto také je Písmo výsostně proti nim.

Za páté to je ryzí pokrytectví. To je pravda a není třeba to více rozvádět, nakolik celé jejich bytí je pouhé zdání a natřásání ve vnějším dodržování pokrmů a oděvů.

Za šesté mají na svém svědomí vypálený cejch, a jejich svědomí je nepřirozené, protože tam, kde není žádný hřích a svědomí, z toho dělají hřích a svědomí, jak bylo řečeno výše, což je nepřirozené stejně jako vypálený cejch na těle.

Za sedmé zakazují lidem se ženit tak, že zřizují zvláštní stav, který má zůstat bez manželství, jak vidíme u prelátů i mnichů. Proto pohledme zde na Boží soud nad takovým učení a stavem, že jsou to démonské nauky, nauky klamné a falešné, bezvěrecké a pokrytecké. Pomáhej Bůh, kdo by chtěl zůstat u takových nauk, když je sám Bůh takhle odsoudil? Co pomůže, že jsi na takovou nauku tisíckrát složil slib a přísahu? Naopak, čím silnější slib, tím více je třeba ho zrušit, protože byl složen na démonské učení, proti Bohu.

Ale pohledme, jak šikovně se vytácejí a odvracejí tento výrok od sebe, když říkají, že jich se netýká, nýbrž kacířské sekty Tacitovy, která zcela zatracovala manželský stav. Zatímco oni ho zakazují z pokrytectví, že chtějí být duchovní. I kdyby to tak bylo, že svatý Pavel mluví proti Tacitově sektě! Jestliže však papež dělá to, co dělali taciáni, proč by to nemělo být vztaženo i na něj? Ať je to Tacitus nebo papež, výrok zasahuje všechny ty, kdo zakazují manželství. Pavlova slova odsuzují ten skutek bez rozdílu osoby. Kdo zakazuje manželství, ten je učedníkem a apoštolem ďábla, jak jasně vyplývá z Pavlových slov. Jestliže se ho dopouští papež, musí papež být učedníkem ďáblovým se všemi svými, anebo musí svatý Pavel lhát.

Za osmé zakazují pokrmy, které Bůh stvořil. Tady znovu vidíš, že lidská nauka je přiřčena ďáblu samotným Bohem skrze Pavlova ústa. Co většího a horšího můžeme slyšet o lidských naukách, než že jsou odpadlé od víry, klamné, falešné, démonské, pokrytecké? Komu tenhle výrok nestačí, co by mu stačilo? Jestliže však je nauka o zakázaných pokrmech démonská a nekřesťanská, pak budou stejně démonská a nekřesťanská i ustanovení o oděvech, tonsurách, svatých místech a veškerém vnějším počínání. Ale i tady se dokáží opět vykroutit, když říkají, že svatý Pavel tu mluví o manichejcích. Nemusíme se doptávat dál. Svatý Pavel mluví o těch, kdo zakazují pokrmy, to dělá papež se svými lidmi, ať je manichejcem nebo taciánem. Pavel mluví o skutku, který vidíme u papeže. Proto od něj nemůžeme tento výrok odvracet. Kdyby dnes nebo zítra povstal jiný a také zakazoval pokrmy, nemá se to snad o něm říkat, protože není manichejcem? Takovým způsobem by si každý mohl dělat, co Pavel zakazuje, a říkat, že jeho se to netýká, nýbrž starých manichejců. Takhle ale ne! Možná, že papež se svými mnichy a preláty není žádný manichejec, to ponechám stranou. Nicméně stejně tvrdím, že koná a učí v rozporu s učením svatého Pavla, a tím je horší než jakýkoliv manichejec.

Za deváté jsou nevděční, protože Bůh stvořil pokrmy (říká zde svatý Pavel), abychom je s děkováním požívali. To znemožňují, aby nemuseli být vděční za Boží dobrotu. To způsobuje, že nejsou ani věřící, ani neuznávají pravdu, neboť Pavel říká: dal je těm, kdo věří, a těm, kdo poznali pravdu, aby je s díky požívali. Jestliže však nejsou věřící a nepoznali pravdu, jak je zde líčí svatý Pavel, pak jsou zajisté pohany, slepými a nevědomými nekřesťany. Mám za to, že tahle slova jsou ještě pro papeže, preláty a mnichy spíše chválou.

Za desáté jsou zde kárání zlí, škodliví kazatelé. Neboť zde říká, že Timoteus je dobrým kazatelem, který je vychován slovy víry a pravého učení, jež má také zdůrazňovat svým bratřím. Takže naopak musejí být zlí takoví kazatelé, kteří byli vychováni slovy nevíry a zlého učení a kteří učí naopak.

Za jedenácté označuje takové učení za bezbožné babské báje. Není to výsměch? Velcí učitelé roznášejí báje, o kterých staré báby klevetí

za pecí, a je to bezbožné, neduchovní, znesvěcené žvanění, i když je vydávájí za ryzí svatost. Kdo kdy slyšel drsnější a všestrannější kárání lidského učení, že je bezbožné, bezvěrecké, nekřesťanské, pohanské, klamavé, démonské, falešné, pokrytecké, s cejchem na svědomí, nevděčné vůči Boží slávě a jeho stvoření, škodlivé báje a babské klevety? Kdo může, ať prchá z tohoto Božího soudu!

Pátý důvod je znovu u svatého Pavla ke Koloským, ve druhé kapitole:

„Nikdo tedy nemá právo odsuzovat vás za to, co jíte nebo pijete, nebo kvůli svátkům, kvůli novoluní nebo sobotám. To všechno je jen stín budoucích věcí, ale skutečnost je Kristus. Ať vám neupírá podíl na vykoupení nikdo, kdo si z vlastní vůle libuje v poníženosti a uctívání andělů, které nikdy neviděl, jen v marné pýše své tělesné myslí. Takový člověk se nedrží hlavy, Krista, z níž celé tělo, pevně spojené klouby a šlachami, roste Božím růstem. Jestliže jste spolu s Kristem zemřeli mocností světa, proč si necháváte předepisovat: neber to do rukou, nejez, nedotýkej se – jako byste stále ještě byli v moci světa? Jsou to lidské předpisy a nauky o věcech, které se použitím ničí. Vydávájí se za moudrost jako zvláštní projev zbožnosti, sebeponižování nebo tělesné umrtvování, ale nic neznamenají pro ovládnutí vášní.“¹²

Mluví zde svatý Pavel snad také o manichejcích a taciánech? Nebo je snad možné z toho papežence vyjmout? Mluví zde přeci o těch, kteří uvězní svědomí do lidských učení a vyvolávají nejistotu svědomí ohledně jídla, pití, oblečení, dnů a všeho toho, co je vnější. Nelze popřít, že právě papež, kapituly a kláštery tohle dělají se svými pravidly a stanovami, v nichž varují před požíváním masa, vajec, másla a nošením jiného než obyčejného, nevýrazného oblečení. Avšak zde máme Pavla, který říká:

Za prvé: Nenechte se znepokojovat, posuzovat, odsuzovat a zatracovat kvůli jídlu, pití, oblečení, dnům. A co tím říká jiného než:

nebuďte kněžími ani mnichy, nedržte se papežských zákonů, ani mu nevěřte, že je hříchem a svědomím to, co za hřích vydává. Hle, Bůh zde tedy skrze Pavla přikazuje, abychom se neřídili zákony papeže a klášterů a ponechávali je volné, aby nezatěžovaly svědomí. A tím je řečeno tolik: nestávejte se mnichy a kněžími, a kdo už se jím stal, vrať se zpátky nebo tyhle věci ponechávej volné, bez výčitek svědomí. Ačkoliv to bylo řečeno o židech, kteří takto dodržovali Mojžíšův zákon (neboť Pavel říká, že to všechno je stín budoucích věcí, ale skutečnost je Kristus), tak to tím spíše platí proti zásadám papeže a mnichů. Neboť jestliže přestane platit, co ustanovil Bůh, a nemá to dále tížit svědomí, čím spíše má přestat a nemá se zachovávat to, co stanovili lidé a čím mučí svědomí. I dále Pavel pokračuje o ryze lidských zákonech.

Za druhé totiž říká: nenechte se svést od svého cíle, nebo také sejít na postranní cesty za svým pokladem! Co jiného to znamená než víru, která jediná je tou pravou cestou v úsilí o poklad spásy, zatímco konat skutky a jinými způsoby usilovat o nebe, to jsou cesty, jaké ukazují řády a papežské nauky. Jaké jsou to ale cesty? Poslouchejme.

Za třetí říká: ten, kdo si z vlastní vůle libuje v poníženosti a uctívání andělů. Mohl by snad zasáhnout řády výstižněji? Cožpak není pravda, že papež a všichni ostatní zdůrazňují poníženost a poslušnost jako tu nejšlechternější ctnost? To je ta drahá duchovní pokora papeženců! Ale kdo ji přikázal? Oni sami si ji vymysleli a vyvolili, sami sebe tím svedli. Tím se totiž vyčlenili ze všeobecné pokory a poslušnosti, kterou uložil Bůh, podle níž se každý má pokořovat a podvolovat druhému. Oni však se nepodvolují žádnému člověku na světě, nýbrž se zcela vyčleňují a pěstují svou vlastní poslušnost a pokoru podle svých vlastních stanov. A ještě svou poslušnost vydávají za nadpozemskou, dokonalou a přímo andělskou. Přitom na světě není neposlušnější a nepokornější lid než oni.

Podobně také se zavázali k čistotě a chudobě, a nevěnují se práci jako jiní lidé, nýbrž jako andělé na nebesích dnem i nocí se věnují chválám a bohoslužbám. Zkrátka, jejich život je nebeský, a přece není ve světě strašlivější necudnosti, většího bohatství, bezbožněj-

šího srdce a zatvrzejšího lidu, než právě v tomto duchovním stavu, jak může každý vidět. A ještě svádějí celý svět z pravé cesty na své postranní stezky skrze svůj svévolně zvolený, krásný, duchovní, andělský život. To všechno, myslím, se neříká o židech ani o mani-hejcích, nýbrž o papežencích, jak nám ukazují jejich skutky.

Za čtvrté říká: že se dali na takovou zbožnost, jakou nikdy neviděli. To je na lidských učeních a způsobech života to nejstrašnější, že se vytvářejí bez základu a příkladu z Písma, takže nejsou schopné vědět, co dělají a zda je to dobré nebo zlé. Veškeré jejich počínání spočívá na slepé odvaze, takže když se jich zeptáš, zda jsou si jistí, že jejich počínání se Bohu líbí, tak odpoví, že si nemohou být jistí, ale museli se odvážit riskovat, ať to dopadne, jak chce. A musejí to tak říci, jelikož nemají víru, která jediná nám dává jistotu, že se naše působení Bohu líbí, ne z naší zásluhy, ale z milosti. Takže veškerá jejich pokora, poslušnost a celá jejich duchovnost, i kdyby byla sebelepší, je nejistá a ztracená.

Za páté: žijí v marné pýše své mysli, to znamená, že k tomu nemají žádný důvod. I když žijí bez jistoty a bez víry a zaslouží zatracení, přesto se dokáží nafukovat a předstírat, že jejich způsob života je ten nejlepší a jediný správný, takže každý jiný život před tím jejich páchne a je nicotný. Ale tuhle pyšnou, tělesnou mysl sami nevidí ani nevnímají přes svou andělskou pokoru a poslušnost. Jaké to ovoce lidského učení!

Za šesté: nedrží se hlavy, Krista, neboť je nemožné, aby lidské učení a Kristus tvořili jednotu. Jedno musí to druhé zrušit. Jestliže svědomí nachází útěchu v Kristu, musí útěcha ze skutků a učení odpadnout. Nachází-li útěchu ze skutků, musí odpadnout Kristus.

Srdce nemá a nemůže stavět na dvojím základu; jeden musí opustit. My vidíme, že papeženci staví veškerou svou útěchu na svém způsobu života. Kdyby si na něm nezakládali, nedbali by na něj a opustili by ho, nebo by ho ponechali volně dle toho, jak a kdy by se jim zachtělo. I kdyby na lidském učení nespočívalo jiné neštěstí, tohle je bohužel samo příliš velké, že je kvůli němu třeba opustit Krista a ztratit hlavu a založit srdce na takové hrůze. Proto svatý Petr

označuje tyhle řády za zhoubné a říká, že jsou to sekty prokletí, které zapírají Pána. A ve 2. kapitole druhého listu říká: „Tak i mezi vámi budou lživí učitelé, kteří budou záludně zavádět zhoubné nauky a budou popírat Panovníka, který je vykoupil.“¹³

Za sedmé je dostatečně jasné, že svými slovy má na mysli naše duchovní, když říká: jestliže jste spolu s Kristem zemřeli mocností světa, proč si necháváte předepisovat: neber to do rukou, nejez, nedotýkej se atd. Kdo zde může popřít, že Bůh skrze svatého Pavla zakazuje vyučovat a poslouchat veškeré lidské nauky, které tlačí na svědomí? Kdo tak může s dobrým svědomím zůstat mnichem, knězem nebo v papežově poddanství? Vždyť musejí vyznat, že jejich svědomí jsou polapena právě takovými zákony. Tady vidíš, jak mocný je tento výrok proti veškerým lidským naukám, a jak hrozné je slyšet, že s těmito naukami opouštějí hlavu, Krista, zapírají víru, a tak se stávají pohany, ačkoliv se sami domnívají, že svět stojí na jejich svatosti.

Šestý důvod je opět u Pavla v epištole Galatským, kde v první kapitole říká:

„Ale i kdybychom my nebo sám anděl z nebe přišel hlásat jiné evangelium než to, které jsme vám zvěstovali, budiž proklet! Jak jsem právě řekl, a znovu to opakuji: Jestliže vám někdo hlásá jiné evangelium než to, které jste přijali, budiž proklet!“¹⁴

Zde slyšíš Boží soud nad papežem a veškerým lidským učením, že jsou prokleti! Tahle kletba ale není stejná jako papežská kletba, nýbrž platí navěky a odděluje od Boha, od Krista, od veškeré spásy a dobra a činí člověka ďáblovým souputníkem. Jak strašný je tento rozsudek! Ale pohledme, zda papež, kněží a mniši nehlasají a neučí něco jiného a navíc k tomu, co učí Kristus a jeho apoštolové! Výše bylo řečeno, že Kristus učí: co do úst vchází, člověka neznečišťuje. Proti tomu a nad to říká papež spolu s knězi i mnichy: co říkáš, Kriste, je lež; neboť požívání masa kartuziána znečišťuje a zatracuje, stejně

13/Srov. 2 P 2,1
14/Ga 1,8-9

jako obdobné řády. Cožpak to neznamena, že Kristu zasazují úder přímo na ústa, trestají ho jako lháře, rouhají se a učí něco jiného než co on učil? Proto je správný Boží rozsudek, že jsou na věky prokleti jako rouhači a zatraceni ve své velké svatosti.

Sedmý důvod je opět u Pavla, který v první kapitole listu Titovi říká: „Proto je přísně kárej, aby měli zdravou víru a nedrželi se židovských bájí a příkazů lidí, kteří se odvracejí od pravdy.“¹⁵

Hle, jaký jasný příkaz, abychom se vůbec nedrželi lidských příkazů. Můj milý, není to dostatečně jasné? A podává i zdůvodnění: protože odvracejí od pravdy, říká zde, jako je řečeno i výše, že totiž srdce nemůže zároveň spoléhat na Krista a zároveň na lidské učení či skutky. Proto jakmile se někdo chytí lidského učení, odvrací se od pravdy a nedbá na ni. A naopak, kdo hledá svou útěchu v Kristu, ten nedbá lidských příkazů ani skutků.

Nyní rozvaž, jakého prokletí je třeba se nejvíce obávat. Papež se svými společníky tě odvrhne daleko od pekla, jestliže nebudeš dbát jejich příkazů. A Kristus ti prikazuje, abys jich nedbal, pod hrozbou prokletí. Rozmysli si, koho budeš následovat!

Osmý důvod je u Petra ve druhé epištole, kde ve druhé kapitole říká:

„V Božím lidu bývali ovšem i lživí proroci; tak i mezi vámi budou lživí učitelé, kteří budou záludně zavádět zhoubné nauky a budou popírat Panovníka, který je vykoupil. A cesta pravdy bude kvůli nim v opovržení. Ve své hrabivosti budou vám předkládat své výmysly, aby z vás těžili.“¹⁶

Hle, řády a kapituly jsou zde „zhoubnými naukami“ a sektami prokletí. Kvůli čemu? Kvůli tomu, že popírají Krista a uvádějí v opovržení cestu víry. Čím? Tím: Kristus říká, že není hříchu ani ospravedlnění v jídle, pití, oblékání, v místech ani lidských skutcích. Oni tohle

15/Tt 1,13-14
16/Srov. 2 P 2,1-3

trestají a sami učí i žijí, že v tom je hřích i ospravedlnění, a tak musí Kristus vypadat jako lhář, kterého se svou naukou a vírou popírají a uvádějí v opovržení. Přesto se ohánějí vymyšlenými slovy a předstírají poslušnost, čistotu a bohoslužbu, ale jen z hrabivosti, aby z nás mohli těžit, dokud neuchvátí statky celého světa, jako ti, kteří každému pomáhají svojí bohoslužbou do nebe. Proto jsou a zůstanou zhoubnými sektami prokletí a bezbožného rouhání.

Devátý důvod je u Matouše, kde Kristus ve dvacáté čtvrté kapitole říká:

„Tehdy, řekne-li vám někdo: Hle, tu je Kristus, nebo tam, nevěřte! Neboť vyvstanou lžikristové a lžiproroci a budou předvádět veliká znamení a zázraky, že by svedli i vyvolené, kdyby to bylo možné. Hle, řekl jsem vám to předem. Když vám řeknou: Hle, je na poušti, nevycházejte! Hle, v tajných úkrytech, nevěřte tomu!“¹⁷

Řekni, jak může mnich dojít spásy? Vždyť přeci váže své spasení ke konkrétnímu místu a říká: zde je můj Kristus, jestliže zde nezůstanu, budu ztracen. Kristus však říká: ne, já zde nejsem. Kdo ty dva dovede ke shodě? Z Kristova slova je jasné, že veškeré učení, které váže svědomí na konkrétní místa, je proti Kristu. Jestliže však nedovolí vázat svědomí na místa, tak je také nedovolí vázat na jídlo, oblečení, způsoby a ostatní vnější věci. Není žádných pochyb, že tento výrok mluví o papeži a jeho duchovních. A samotný Kristus zde dává rozhrčení a zvláštní pozornost všem kněžím a mnichům, když zavrhuje všechny řády a kláštery a říká: nevěřte tomu, nevycházejte atd. Ve stejném smyslu říká také v Lukášově evangeliu, v 17. kapitole: „Království Boží nepřichází s vnějšími znameními; ani se nedá říci: Hle, je tu, nebo: je tam! Neboť království Boží je uprostřed vás.“¹⁸

Cožpak to není dostatečně jasné? Vždyť lidské nauky nedokážou uspořádat nic jiného než vnější věci, protože však Boží království není vnější věc, tak u něj musejí selhat a zabloudit, učitelé i žáci.

17/ Srov. Mt 24,23-26

18/ Srov. L 17,20-21

A nepomůže jim ani, budou-li se hájit: svatí otcové také měli řády. Neboť Kristus již jejich výmluvu vyvrátil, když řekl, že by mohli svést i vyvolené; to znamená, že i oni budou bloudit, ale nezůstanou v tom. Jaký by to byl velký blud, kdybychom měli za to, že vyvolení nebloudili? Ať již jsou svatá učení a vzory jakékoliv, slova Kristova jsou jistá a jasná. Jimi se musíme řídit a ne slovy světců, jejichž učení a skutky jsou nejisté. Jisté je, že Kristus říká: Boží království je uprostřed vás a ne mimo vás, tu či onde.

Desátý důvod je Šalamoun ve 30. kapitole svých přísloví:

„Všechna Boží řeč je protřibená, on je štítem těch, kteří se k němu utíkají. K jeho slovům nic nepřidávej, jinak tě potrestá a budeš shledán lhářem.“¹⁹

To budiž pro tentokrát závěrem. Dalo by se najít mnohem více v prorocích, především u Jeremiáše. O tom jsem psal v pojednání o zpovědi. A tak zde Šalamoun uzavírá, že bude shledán lhářem ten, kdo něco přidá ke slovům Božím. Neboť jen Boží slova nás mají vyučovat, jak říká Kristus ve 23. kapitole Matoušova evangelia:

„Vy však si nedávejte říkat ‚Mistře‘: jediný je váš Mistr, Kristus.“²⁰
Amen, při tom necht' zůstane.

Odpověď na výroky, které se uvádějí na podporu lidského učení

První z nich je Lukáš 10, kde Kristus říká: „Kdo slyší vás, slyší mne, a kdo odmítá vás, odmítá mne.“ Totéž říkají také Matouš 10 a Marek 6.²¹ Zde prý nás Kristus nutí (podle nich), že musíme přijímat jejich lidské zákony. Odpověď: to není pravda, neboť Kristus, než říká tato slova, krátce předtím o tom mluví: „Jděte a říkejte jim: přiblížilo se k vám království Boží.“²² Tím Kristus umlčuje veškeré lidské nauky a dává apoštolům příkaz, co mají učit, a vkládá jim sám ta slova do úst, když říká, že mají kázat o království Božím. Kdo však o Božím

19/ Př 30,5-6

20/ Srov. Mt 23,8

21/ Srov. L 10,16; Mt 10,40 a Mk 6,11

22/ Srov. L 10,9

království nekáže, toho neposlal Kristus, a toho se také netýkají uvedená slova, nýbrž mnohem spíše nás ta slova nutí, abychom žádné lidské učení neposlouchali.

Příčemž kázat o Božím království neznamená nic jiného než kázat Evangelium, v němž se učí víře v Krista, skrze niž jedinou v nás Bůh spočívá a působí. Zatímco lidské nauky nekážou nic o víře, nýbrž jen o jídle, oblečení, časech, místech, osobách a samých vnějších věcech, z nichž duše nic nemá.

Jen se podívejme na ty zbožné pastýře a věrné učitele, jak svědomitě zacházejí s ubohým lidem. Jak mistrně vytrhli tento výrok (kdo slyší vás, slyší mne) a vnutili ho do nás s velkou bázní, až si nás zcela podřídili. Ale to, co předchází (kázání o království Božím), to vybraně zamlčeli a rytířsky přeskočili, jen aby snad nebyli nuceni nám kázat samotné Evangelium. Ti ušlechtilí, drazí mistři, snad bychom jim za to měli ještě děkovat!

Podobně v závěru Markova evangelia, když posílá učedníky kázat, poslyšme, jak jim dává svůj příkaz a stanovuje cíl jejich vyučování a nasazuje uzdu jejich jazykům, když říká: „Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří, bude spasen“ atd.²³ Neříká: jděte a kažte, co vy sami chcete nebo co vám připadá správné, nýbrž jim vkládá do úst své vlastní slovo a přikazuje jim kázat Evangelium. Stejně také v závěru Matoušova evangelia říká: „Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého a učte je, aby zachovávali všechno, co jsem vám přikázal.“²⁴ Znovu si zde všimněme, že neříká: učte je zachovávat, co jste sami vymysleli, nýbrž „co jsem vám přikázal.“ Proto nesmí a nemůže to být jinak, než že papež se svými biskupy a učiteli musejí být vlky a ďáblými apoštoly, protože neučí, co přikázal Kristus, nýbrž svá vlastní slova.

Proto také ukazuje Pán u Matouše 25 v podobenství o třech služebnících, že pán domu je nenechal hospodařit s jejich vlastním jmě-

23/ Srov. Mk 16,15-16

24/ Srov. Mt 28,19-20

ním, nýbrž se svým, a jednomu dal pět hřiven, druhému dvě a třetímu jednu.²⁵

Druhý výrok je Matouš 23. Zde Pán říká: Na stolci Mojžíšově usedli učitelé Zákona a farizeové. Proto čiňte a zachovávejte všechno, co vám řeknou.²⁶ Tady (říkají), tady máme zplnomocnění učit, co nám připadá správné! Odpověď: Pokud by to tak Kristus myslel, nebyli bychom na tom dobře, to by si kterýkoliv papež mohl vymýšlet víc a více nových zákonů, až by svět již nebyl schopen jeho zákony chápat. Avšak oni s tímto výrokem naložili stejně jako s tím předešlým. Co to znamená sedět na Mojžíšově stolci? Položme si otázku, čemu vyučovat Mojžíš? A kdyby dosud na tom stolci seděl, čemu by vyučoval? Bezpochyby ničemu jinému než tomu, co učil před dávnými časy, totiž Božím přikázáním a Božímu slovu. On přeci nikdy neučil žádné lidské nauky, nýbrž to, co mu Bůh uložil říkat, jak o tom svědčí skoro všechny kapitoly. Z toho vyplývá, že pokud kdo vyučuje něčemu jinému než učil Mojžíš, nesedí na Mojžíšově stolci. Neboť Pán tomu říká Mojžíšův stolec proto, že se na něm má číst a vyučovat Mojžíšovo učení.

To vyplývá i z následujících slov, kde Pán říká: „Ale podle jejich skutků nejednejte: neboť oni mluví a nečiní. Svazují těžká břemena a nakládají je lidem na ramena, ale sami se jich nechtějí dotknout ani prstem.“²⁷ Hle, zde postihuje jejich skutky, že na lidi nakládají spoustu zákonů nad to, co učil Mojžíš, a sami se jich nechtějí ani dotknout. A poté říká: „Běda vám, učitelé zákona a farizeové, vy pokrytci! Říkáte: ‚Kdo by přísahal při chrámu, nic to neznamená; ale kdo by přísahal při chrámovém zlatu, je vázán.‘ Blázni a slepci, co je větší: zlato, nebo chrám, který to zlato posvěcuje?“²⁸

Není snad z toho zcela jasné, že Kristus jejich lidské nauky odsuzuje? V tom případě je však nemůže potvrdovat skrze sezení na

25/ Srov. Mt 25,15

26/ Srov. Mt 23,2-3

27/ Srov. Mt 23,3-4

28/ Srov. Mt 23,16-17

Mojžíšově stolci. Jinak by mluvil sám proti sobě. Proto se Mojžíšův stolec musí vztahovat pouze na Mojžíšův zákon, a sezení na něm nemůže znamenat víc než kázání o Mojžíšově zákonu. To také Mojžíš sám řekl o svém stolci a učení v Deuteronomiu 3: „K tomu, co vám přikazuji, nic nepřidáte a nic z toho neuberete.“²⁹ A Deuteronomium 13: Všechno, co vám přikazuji, budete bedlivě dodržovat. Nic k tomu nepřidáš a nic z toho nebereš.“³⁰ Tomuhle učení musejí vyučovat na Mojžíšově stolci, proto také Mojžíšův stolec nesnese žádné lidské přikázání.

Třetí výrok je svatého Augustina z knihy proti hlavnímu listu Manichejských, ten má údajně znít takto: „Nevěřil bych Evangelium, kdybych nevěřil církvi.“ Hle (říkají), církvi je třeba věřit více než Evangelium. Odpověď: I kdyby Augustin tohle býval řekl, kdo by mu mohl propůjčit takovou pravomoc, že bychom mu to museli věřit? Jakým místem v Písmu dokládá tento svůj výrok? A co kdyby se mylil, jak víme, že se mnohokrát dopustil chyb, stejně jako všichni otcové? Měl by snad jeden jediný Augustinův výrok být tak přesvědčivý, že by zatlačil všechny předchozí? To by Bůh nechtěl, nýbrž Augustin musí jeho výrokům ustoupit.

Navíc, i kdyby to tak Augustin myslel, vyvracel by tím sám sebe, neboť na mnoha místech vyzvedával Písmo svaté nad výroky všech učitelů, nad všechny koncily a církevní rozhodnutí a chtěl, aby se jím řídil nejen on sám, ale i veškeré lidské nauky. Pročpak tihle věrní pastýři opomíjejí takové Augustinovy výroky, které jsou zcela jasné, a vrhají se na ten jediný, který je temný a v rozporu s tím, jak Augustin vyznívá na všech ostatních místech, když ne proto, že chtějí podpořit své tyranství takovými planými, nevázanými fraškami?

Navíc si počínají jako svůdcové, když svatému Augustinovi nejen podsouvají falešný smysl, nýbrž falšují a překrucují i jeho slova.

29/ Dt 4,2: „K tomu, co vám přikazuji, nic nepřidáte a nic z toho neuberete, ale budete dbát na příkazy Hospodina, svého Boha, které vám udílím.“
30/ Dt 13,1

Neboť výrok svatého Augustina ve skutečnosti zní takto: „Nevěřil bych Evangelium, kdyby mnou nepohnul pohled na celé křesťanstvo.“ Augustin mluví o celém křesťanstvu, jelikož v celém světě tak jednomyslně hlásá Evangelium a ne hlavní list Manichejských. Takový pohled na všechny křesťany mu působí pohnutí, takže to, co hlásají, považuje za pravé Evangelium. Avšak naši tyrané považují za křesťanstvo sami sebe, jako by laický a prostý člověk nebyl také křesťanem. A co oni učí, to považují za učení křesťanské církve, jejíž jsou přeci jen malou částí, a i předtím jsme my jako všeobecné křesťanstvo měli být dotazováni, co by se mělo vyučovat pod jménem všeobecného křesťanstva. Hle, jak dovedně zacházejí s výrokem svatého Augustina, že to, co on říká o křesťanstvu v celém světě, oni vztahují jen na římský stolec!

Jak by mělo z tohoto výroku vyplývat, že je třeba zachovávat také lidské nauky? Byla vymyšlena taková, kterou přijímá a hlásá celé všeobecné křesťanstvo? Dosud nikdy žádná, nýbrž pouze samotné Evangelium přijímají všichni křesťané v celém světě.

Navíc bychom neměli chápat svatého Augustina tak, jako by jinak nechtěl věřit Evangelium, kdyby ho nepohnul pohled na celé křesťanstvo. To by totiž bylo falešné a nekřesťanské. Každý jednotlivec musí věřit proto, že to je Boží slovo a že v nitru shledává, že je pravdivé, i kdyby proti němu kázal anděl z nebe i celý svět. Smyslem toho výroku je, jak sám říká, že nenachází Evangelium nikde jinde než v křesťanstvu. A že je možné takto zevnějšku dokázat kacířům, že nikoliv jejich učení, nýbrž tohle je pravé, které celý svět tak jednomyslně přijal. Neboť eunuch věřil Evangelium, které mu kázal Filip, aniž by věděl, zda mu věří mnoho nebo málo lidí. Tak také Abraham věřil Božímu zaslíbení samotný, když ještě o něm nevěděl žádný člověk. A také Marie věřila poselství archanděla Gabriela samotná a nebylo na zemi nikoho, kdo by byl věřil s ní. Tak musel také Augustin věřit i všichni svatí, a také my, každý jedinec sám za sebe.

Proto výrok svatého Augustina nesnese ten smysl, který mu přikládají, nýbrž je třeba ho chápat z hlediska vnějšího prokázání víry, aby se tím kacíři zavrhlí a slabí posílili ve víře, když uvidí, že celý svět

hlásá a považuje za Evangelium to, v co oni věří. A kde schází takové porozumění výroku svatého Augustina, tam je lépe ho odmítnout, protože v jiném významu je tento výrok v rozporu s Písmem a Duchem i veškerou zkušeností.

Nakonec, když takto narazí na Písmo, že se nemohou vyhnout, začnou se rouhat Bohu a vyzvedávat, že přeci i Matouš, Pavel, Petr byli lidé, proto i jejich učení jsou lidské nauky. A jestliže máme zachovávat jejich učení, pak ať zachováváme také papežovo. Takové rouhání vrhají nyní také některá knížata i biskupové, kteří by rádi vypadali rozumně. Jestliže uslyšíš takové zabeďněné a zaslepené rouhače, odvrát se od nich a zacpi si uši; nejsou hodni toho, aby se s nimi mluvilo! Kdyby tohle mělo platit, pak i Mojžíš byl člověk a všichni proroci. Nuže, dodejme si odvahy a ničemu z toho nevěřme, všechno mějme za lidské nauky a držme se jen své vlastní domýšlivosti! Jestliže však s nimi chceš mluvit, pak si počínej takto a řekni: dobrá, dejme tomu, že svatý Pavel a Matouš jsou lidské nauky. Pak se ale ptáme: odkud se bere jejich moc? Jak chtějí dokázat, že mají moc vyučovat a stát se biskupem? Anebo jak chtějí dokázat, kde je církev? Jestliže řeknou, že to ustanovil svatý Matouš v 16. kapitole nebo svatý Pavel tu či onde, pak řekni: to neplatí, to jsou přeci lidské nauky, jak sami říkáte, musíte mít Boží slovo, které to potvrdí. Tak poznáš, jak se ti zabeďnění rouhači sami zahanbují a chytají se do pasti vlastního bláznovství, že ani nedokážou rozlišit, že jsou to různé věci, když mluví člověk sám nebo Bůh skrze člověka. To, co říkají apoštolové, jim Bůh uložil a potvrdil i prokázal velkým zázrakem. Nic takového se nikdy nestalo s lidským učením. A jestliže jsou si sami jisti a mohou dokázat, že jim Bůh uložil takto učit, pak jim budeme věřit jako apoštolům. Jestliže je však nejisté u řeči apoštolů, zda je od Boha, kdo nás má ujistit, že jejich lidské učení je od Boha? Ó, jaké šílenství hodné tohoto světa!

My však nezatrácujeme lidské učení proto, že je to lidské učení, které bychom jinak klidně dokázali snášet, nýbrž proto, že je v rozporu s Evangeliem a Písmem. Písmo osvobozuje svědomí a zakazuje, aby se chytala do pasti lidského učení, a tak chytají do pasti lidské

učení. Svár mezi Písmem a lidským učením nemůžeme urovnat. Jelikož ta dvě učení jsou ve vzájemném protikladu, necháváme i malé děti, aby zde rozsoudily, zda máme opustit Písmo (v němž se vyučuje stejné Boží slovo od počátku světa), nebo lidské učení (které včera vzniklo a denně se mění). A doufáme, že kdokoliv potvrdí rozsudek, že lidské učení je třeba opustit a Písmo zachovat. Obojí totiž není možné ani žádoucí zachovávat, jelikož je nelze sjednotit a přirozeně musejí působit proti sobě, jako voda a oheň, jako nebe a země, jak o tom mluví Izajáš v 55. kapitole: „Jako jsou nebesa vyšší než země, tak převyšují cesty mé cesty vaše.“³¹ Vždyť ten, kdo chodí po zemi, nemůže se pohybovat v nebi, a naopak ten, kdo se pohybuje v nebi, nemůže chodit po zemi.

Proto doporučujeme papežencům, aby nejprve sjednotili své učení s Písmem; jestliže se jim to podaří, budeme se ho držet. To se jim však zřejmě nepodaří, neboť by se nejdříve Duch svatý musel stát lhářem. Proto znovu opakujeme: nekáráme lidské učení proto, že je vykládají lidé, nýbrž že to jsou lži a rouhání v rozporu s Písmem, které je sice rovněž napsáno prostřednictvím lidí, avšak ne jimi nebo z nich, nýbrž z Boha. Protože jsou ve vzájemném rozporu, Písmo a lidské učení, a tak jedno z nich musí lhát a druhé mít pravdu. Počkejme si, čemu sami připíšou lživost.

Dosti však již o tom.

IK 41046 | 2

Již podruhé se čtenáři dostává do rukou výbor překladů děl reformátora Martina Luthera. Tentokrát nabízí ke studiu a četbě první, ještě předreformační Lutherovu přednášku o listu Galatským, několik drobnějších děl povahy systematicko-dogmatické, dvě předmluvy k biblickým knihám a celou řádku „praktických“ spisků, kterými doktor Martin nabízel jednotlivcům, farářům i církvím pomoc a rady v konkrétních situacích. Časově sahá výběr od děl, jež Luther napsal či přednesl kolem svého prvního reformačního vystoupení, přes období vrcholného zápasu o pravou víru ve 20. a 30. letech 16. století, až po převážně útěšné a povzbudivé spisky ze sklonku reformátorova života. Nejzásadnějším dílem tohoto výboru je ovšem překlad třiceti Lutherových tezí o vzájemném poměru náboženství a svobody, které reformátor vydal na sklonku přelomového roku 1520.

9 788090 445901

MARTIN LUTHER | Je jeden veliký kopec... | VÝBOR Z DÍLA II.

CD
02 01

MARTIN LUTHER

Je jeden veliký kopec...

VÝBOR Z DÍLA II.

